

- in januari en februari 2021 zogenaamde “keukentafel gesprekken” geweest, waarin bewoners met een onafhankelijk bureau hun situatie en zorgen konden uiten.
- In samenwerking met de huisartsenpost in het gebied hebben alle bewoners in het gebied in de periode september 2021 t/m november 2021 de mogelijkheid gekregen om een fysieke gezondheidstoets uit te laten voeren. Hier is volgens de huisarts in het gebied 27 keer gebruik van gemaakt.

2) hierbij ook de mogelijkheid te bieden nieuw gepubliceerde relevante wetenschappelijke onderzoeken te betrekken

In het pakket van eisen voor de aanbesteding van de gezondheidsmonitor is expliciet gevraagd om ontwikkelingen op landelijk niveau actief te volgen en aansluiting te blijven zoeken met bestaande en toekomstige onderzoeken. Op deze manier kunnen de resultaten van de gezondheidsmonitor onderdeel zijn van, en waar mogelijk bijdragen aan, de landelijke maatschappelijke discussie rondom gezondheidsaspecten bij het plaatsen van windparken.

3) indien dit uit de inspraak blijkt, de GGD te consulteren over de mogelijkheid van een nulmeting

We hebben in de oriënterende fase om te komen tot een gezondheidsmonitor de GGD actief betrokken in de gesprekken en discussie over een nulmeting. Uit de discussie kwam naar voren dat een nulmeting in de klassieke zin niet meer mogelijk was, vanwege het feit dat de vaststelling van het provinciaal inpassingsplan en de discussie rondom het windmolenpark mogelijkervijs invloed zou kunnen hebben op een nulmeting. Een alternatief was om onderzoeken die vóór het opleveren van het windmolenpark uitgevoerd zijn, als nulmeting te beschouwen. Op basis hiervan is besloten om al een aantal onderzoeken te starten, waaronder keukentafelgesprekken, fysieke meting bij de huisarts en geluidsmetingen in het gebied.

4) te onderzoeken of het mogelijk is om omgekeerde bewijslast toe te passen

De focus van onze acties hebben gelegen in het aansluiten bij landelijk beleid om te komen tot heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op het land en RIVM onderzoek rondom landelijke gezondheidsmonitoring. Dit betekent dat er gekeken is naar de huidige normen die zijn vastgelegd in het provinciale inpassingsplan. De initiatiefnemers van het windmolenpark moeten deze normen borgen. We zijn nog aan het onderzoeken of het principe van omgekeerde bewijslast vertaald kan worden naar het plaatsen van windmolens. Hier komen we te zijner tijd bij u op terug.

Uitvoering Gezondheidsmonitor windpark Nij Hiddum- Houw

Op basis van de aanbestedingsprocedure is de uitvoering van de (meerjarige) gezondheidsmonitor gegund aan Antea Nederland BV. Zij hebben een gedegen en zorgvuldige offerte aangeboden conform het programma van eisen waaruit hun inhoudelijke expertise blijkt. Antea gaat de monitor uitvoeren voor een periode van drie jaar, met een optie voor verlenging van twee keer een jaar. Tussentijds worden evaluaties gepland, waarbij we waar nodig kunnen bijsturen op inhoud. Antea start in maart 2022 met de uitvoering van de monitor met als doel om de eerste schriftelijke meting plaats te laten vinden voordat het windpark operationeel is.

De Monitor

De gezondheidsmonitor bestaat uit een aantal instrumenten om data te verzamelen:

- er komt een jaarlijkse schriftelijke vragenlijst rondom thema's als klachten, hinder en gezondheid.
- jaarlijks is er een evaluatie waarin ook de resultaten (geanonimiseerd) gedeeld kunnen worden.
- in het eerste jaar van de monitor wordt deze vragenlijst twee maal afgenomen, waarbij de eerste meting de basis vormt ter vergelijking van de latere vragenlijsten.
- een digitale app waarmee 24 uur per dag hinder worden doorgegeven; deze app voorziet in de behoefte van bewoners om á la minute een melding te doen, ongeacht het tijdstip.
- een digitaal en telefonisch klachtenmeldpunt; bewoners kunnen hier hun melding doen.
- de mogelijkheid voor een fysieke screening (medisch onderzoek).

Verder wordt er stevig ingezet op communicatie via onder meer een klankbordgroep, jaarlijkse bijeenkomsten met het dorp, een website en door bewoners te raadplegen online dashboards.

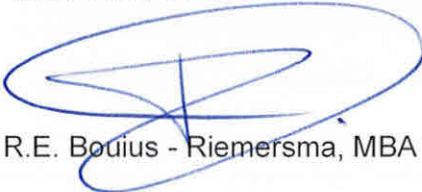
We hebben met de start van de Gezondheidsmonitor een proces gestart dat nog niet elders in Nederland op deze manier wordt uitgevoerd. Met de monitor hebben we aan de bewoners in de omgeving van het windpark een instrument ter beschikking gesteld waarin klachten, zorgen en onrust geuit kunnen worden en waarin de opvolging van deze meldingen serieus aandacht krijgt.

Met betrokken partijen zullen we de komende tijd dit proces nauwlettend gaan volgen en daarmee invulling te geven aan de zorgen van bewoners in het gebied rondom het windpark Nij Hiddem Houw.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter
voor deze, de loco-voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris